

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl

De minister van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Portefeuillehouder: Wethouder Onderwijs,
Cultuur en Toerisme
Cluster: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Ons kenmerk: 20MO01240
Uw kenmerk:

Datum: 12 maart 2020

Betreft: Reflectie BIS-aanvragen regio
Rotterdam en regio

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

In uw Uitgangspuntenbrief voor de beleidsperiode 2021-2024 heeft u de stedelijke regio's uitgenodigd te reflecteren op de BIS-aanvragen uit hun regio. In de handreiking bij uw uitnodiging licht u toe dat het daarbij gaat om de regionale binding van de aanvragers voor de BIS: in hoeverre zijn de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd afgestemd op het profiel van de stedelijke regio. Daarbij kan het naar uw mening gaan over de positie van de aanvrager in de regionale infrastructuur, de aansluiting van de aanvraag op het regioprofiel en de aansluiting van de aanvraag op de ambities van de regio. Wij (Rotterdam en Dordrecht als penvoerders voor het regioprofiel Rotterdam & regio, waaronder de gemeenten op de Zuid-Hollandse eilanden en langs de Nieuwe-Waterweg en de Drechtsteden) maken graag gebruik van uw uitnodiging.

Zoals door u gevraagd, zullen wij achtereenvolgens ingaan op:

- De algemene context
- De hoofdlijnen van de regionale visie
- De vragen van de Raad voor Cultuur.

Algemeen:

Wij hebben van u recent 24 aanvragen ontvangen, verdeeld over 22 aanvragers. Van deze 22 aanvragers komen er 20 uit Rotterdam. Voor de overige twee geldt, dat van één de herkomst onbekend is (Studio Spectrum) en dat één aanvrager afkomstig is uit Delft (stedelijke regio Haaglanden). Deze twee aanvragen hebben wij niet betrokken bij onze reflectie:

1. Studio Spectrum is geen volledige aanvraag;
2. High Arts is een organisatie in Delft die voor vier grote landelijke festivals twee plannen heeft ingediend. De betekenis daarvan voor onze regio is onduidelijk, we kennen de organisatie niet en de vraag is of de genoemde festivals de aanvraag/aanvrager kennen. We hebben hierover overlegd met Arnhem, Provincie Flevoland en Eindhoven. Voor hen geldt hetzelfde.

Van de resterende twintig aanvragers zitten er zeven in de huidige periode al in de BIS. Tien instellingen ontvangen in de lopende cultuurbeleidsperiode 2017-2020 een meerjarig subsidie van een van de rijksfondsen. Op een na zijn alle aanvragers opgenomen in het huidige

Cultuurplan (2017-2020) van de stad Rotterdam; alle aanvragers hebben in de afgelopen jaren ten minste eenmaal een projectsubsidie ontvangen. Deze basisinformatie is niet alleen in kwantitatieve zin relevant, zij zegt ook iets over de rol en betekenis van de betreffende instellingen voor de lokale, regionale en (inter)nationale culturele infrastructuur. Wij komen daar later in deze brief op terug.

Hoofdpijnen van de regionale visie

Rotterdam en de omliggende regio staan de komende jaren voor drie belangrijke transities: een sociale transitie, een economische transitie en een energietransitie. Kansengelijkheid voor iedereen, een stevige economische groei en schone energie voor een duurzame toekomst zijn de belangrijke regionale ambities voor de komende jaren.

In cultureel opzicht zijn de kenmerken van de regio een grote culturele voorzieningendichtheid en een grote diversiteit in het aanbod. Alle gemeenten in de regio beschikken over het basisaanbod van culturele voorzieningen, een aantal (zoals Dordrecht, Nissewaard, Vlaardingen, Capelle a/d IJssel en Schiedam) heeft voorzieningen in de keten en Rotterdam heeft een aantal topvoorzieningen binnen haar grenzen. De aanwezigheid van basisvoorzieningen dicht bij huis, ketenvoorzieningen in de grotere gemeenten en topvoorzieningen in Rotterdam als centrumgemeente, betekent dat elke inwoner van de regio in principe op elk niveau iets van zijn gading kan vinden binnen een straal van 25 kilometer van zijn woning. De stad Rotterdam positioneert zich daarbinnen bovendien als proeftuin, laboratorium en kraamkamer voor nieuwe werkwijzen en nieuwe vormen van aanbod voor een nieuw, grootstedelijk publiek. Daarmee heeft de stad ook een vliegwiel functie voor andere stedelijke gebieden in het land en is een samenwerkingspartner voor vergelijkbare steden in het buitenland.

Ruimte voor nieuwe makers, nieuwe vormen, nieuwe genres, verbreding en vergroting van het publieksbereik noemen wij in ons regioprofiel als de centrale uitgangspunten in het cultuurbeleid voor de komende jaren: hoe zorgen we voor een hoogwaardig, breed cultureel aanbod dat voor zoveel mogelijk inwoners aantrekkelijk is. De vraag 'Voor wie maak ik dit?' is voor culturele instellingen en makers in onze regio overigens in toenemende mate een vanzelfsprekend onderdeel van het artistieke proces. Dat wil niet zeggen dat verkoopbaarheid prevaleert boven artistieke waarde. Het betekent wel dat culturele aanbieders steeds beter kijken naar hun publiek, hoe dit het beste te bereiken en wie daar het beste bij betrokken kan worden.

Op grond hiervan zijn Inclusiviteit, Innovatie en Interconnectiviteit de kernbegrippen voor de culturele sector:

- Geen financiële, fysieke of mentale drempels voor beoefenaars en bezoekers van kunst en cultuur;
- Nieuwe makers, werkwijzen en producten als bijdragen aan de drie transities;
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid met andere sectoren voor grootstedelijke opgaven.

De kernbegrippen inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit zijn niet nieuw. Ook in de lopende cultuurplanperiode staan publieksverbreding en -vergroting, talentontwikkeling, vernieuwing en samenwerking centraal.

Wij zijn ervan overtuigd dat alle aanvragers voor de BIS aan ten minste een van de drie i's (inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit) bijdragen.

I. *Het geheel van de aanvragende instellingen tegen de achtergrond van het regioprofiel*
Voor de totstandkoming van het cultuurprofiel voor Rotterdam & regio is onder andere gesproken met culturele instellingen die in Rotterdam gevestigd zijn. De invulling van de i's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit zijn voor hen dan ook referentiepunten in hun

aanvragen voor de BIS of het Rotterdamse Cultuurplan, zoals we hiervoor aangegeven hebben.

Met name van de aanvragers op de ontwikkelfunctie kunnen we zeggen dat zij ruimte bieden voor de ontwikkeling van talent en bijdragen aan de broedplaats, het laboratorium en de kraamkamer die Rotterdam wil zijn.

Alle aanvragende instellingen nemen deel aan het sectorbrede publieksonderzoek. Dit onderzoek segmenteert publieksgroepen op een aantal culturele kenmerken en laat zien welke publieksgroepen in welke mate deelnemen aan het culturele leven. Voor de komende jaren vragen wij de aanvragers de eerste resultaten van het onderzoek in hun beleid te verwerken en op basis van die kennis aan te geven hoe zij gezamenlijk ook de ondervertegenwoordigde publieksgroepen kunnen bereiken. Daarnaast geven alle cultuurplaninstellingen sinds een aantal jaren aan wat hun bereik in de regio is, zodat zij – in combinatie met de resultaten van het onderzoek naar publiekssegmentatie – hun regionale inbedding verder kunnen versterken.

De sterk en in hoog tempo veranderende demografie in de regio vraagt om aandacht voor talentontwikkeling en ruimte voor nieuw aanbod, nieuwe vormen en nieuwe werkwijzen. Leerwerktrajecten en stagemogelijkheden voor mbo-studenten, zoals bijvoorbeeld bij Theater Zuidplein, Theater Rotterdam, Maas Theater en Dans en het IFFR, dragen bij aan een andere oriëntatie op en beeldvorming over de culturele sector. Maar ook ontwikkeltrajecten voor nieuw talent dat zich in veel gevallen bedient van nieuwe werkwijzen, een nieuwe vormtaal en zorgt voor nieuw aanbod dat past bij nieuwe publieksgroepen, zorgen voor een ander type maker en publiek uit stad en regio. De samenwerking tussen Maas Theater en Dans (nu al een van de belangrijkste partner in de proeftuin Coolhaven Collab) en Theater Rotterdam kan leiden tot een keten van talentontwikkeling van mbo- tot hbo-niveau. Organisaties als Public Art Squad (Galerie Mama), Dansateliers, Epitome Entertainment, HipHopHuis en WORM dragen op hun beurt ook bij aan de ontwikkeling van talent en nieuw aanbod van nieuwe makers. Bij de een ligt het accent op presentatie, bij de ander op begeleiding naar de beroepspraktijk. Van allemaal kunnen we zeggen dat ze passen binnen de diverse regio die wij zijn en de inclusieve regio die we willen worden.

Van de organisaties die ook een aanvraag hebben ingediend voor de BIS, vragen wij niet alleen inclusiviteit en innovatie, maar ook interconnectiviteit. Zij dienen zich te verhouden tot elkaar, maar ook tot de maatschappelijke, economische en fysieke grootstedelijke vraagstukken in onze regio.

Samenwerking (interconnectiviteit) zit van oudsher in het DNA van de regionale cultuursector. Een aantal van de huidige cultuurplaninstellingen en aanvragers voor de BIS komt zelfs voort uit deze samenwerkingen, zoals Operadagen Rotterdam en Rotterdam Circusstad. Van veelal programmatische samenwerkingsverbanden zijn deze initiatieven uitgegroeid tot zelfstandige organisaties met een lokale, regionale en (inter)nationale werking. We zien ook dat andere aanvragers onderling samenwerkingsverbanden van diverse aard hebben, dat zij naar elkaar verwijzen in hun aanvragen en dat zij door ons benoemde vraagstukken gezamenlijk oppakken. Zo hebben verschillende aanvragers cultuurcoaches in dienst, die allemaal een onderwijsbevoegdheid hebben en daarmee bijdragen aan de aanpak van het lerarentekort. Dat de aanvragers voor de BIS ook oog hebben voor economische, fysieke en energievraagstukken zien we terug in hun organisaties (groene daken/gebruik van daken), hun activiteiten (zoals bij Buro Geest, Het Nieuwe Instituut en de Internationale Architectuur Biënnale), hun bijdrage aan klimaatvragen (zoals in 7Square Endeavour dat in Rotterdam aangestuurd wordt vanuit Theater Rotterdam) enz. Ze denken mee en organiseren elk op hun

eigen wijze, passend bij de aard van hun artistieke product, activiteiten die bijdragen aan het bewustvormingsproces en het debat. Opvallend is dat de reikwijdte hiervan veel verder strekt dan de voorkeur van de individuele organisaties: samenwerking met een breed scala organisaties en bedrijven op diverse terreinen, lokaal, regionaal en (inter)nationaal is bijna vanzelfsprekend.

II. Verhouding aanvragende instellingen tot de regionale infrastructuur

De regionale culturele infrastructuur is gebaat bij sterke instellingen met een nationale en internationale betekenis, zoals het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Scapino Ballet Rotterdam en het IFFR. Daarmee hebben zij een belangrijke publieksfunctie binnen de regio. Van een aantal van de aanvragende instellingen kunnen we bovendien vaststellen dat deze ook van groot belang zijn voor talentontwikkeling in de regio. We noemden hiervoor onder meer al Maas Theater en Dans en Theater Rotterdam, maar ook Scapino Ballet, Dansateliers, Circusstad, Epitome Entertainment, HipHopHuis en WORM vervullen die rol. Alle geven zij uiteenlopend cultureel talent de mogelijkheid zich te ontwikkelen, te presenteren en door te groeien in hun beroepspraktijk. Die keten van cultuureducatie tot en met beroepspraktijk strekt zich uit over de hele regio.

Positief vinden wij dat het totaal van de huidige aanvragers voor de BIS meer recht doet aan de diversiteit van onze regio. De aanvragende instellingen maken het verschil op het gebied van diversiteit en inclusie voor zowel makers als publiek.

Met hun aandacht voor productie, publiek en programmering passen alle aanvragers binnen het culturele ecosysteem in onze regio, een voorzieningenstelsel waarbinnen basis, keten en top met elkaar in balans zijn, elkaar versterken en de inwoners van de regio een zo rijk mogelijk cultureel aanbod bieden. De aanvragende instellingen staan derhalve niet op zichzelf. Juist de samenhang in de regionale context is van belang. Het is ook dat aspect dat wij als regionale bestuurders de komende jaren verder willen versterken, niet alleen voor de BIS-aanvragers, maar voor de regionale culturele infrastructuur als geheel: samenwerking, afstemming en uitwisseling van kennis en ervaring met als doel een krachtig en evenwichtig regionaal cultureel ecosysteem.

III. Verhouding aanvragende instellingen tot elkaar binnen de (inter)nationale context

Geen van de aanvragende instellingen heeft alleen betekenis voor de lokale en regionale context. Alle instellingen positioneren zich in de landelijke infrastructuur, door programmering, door presentatie buiten de regio, door netwerken en voorbeeldfunctie, door samenwerking en kennisdeling met vergelijkbare organisaties in binnen- en buitenland. Die samenwerking leidt niet alleen tot presentatie en aanwezigheid van de organisaties buiten de regio maar ook tot presentaties van de samenwerkende organisaties in Rotterdam en omliggende gemeenten. Voorbeelden daarvan zijn uitwisselingen met gastorkesten van topniveau, internationale programmering in Theater Rotterdam, tijdens Rotterdam Circusstad, bij Maas Theater en Dans, en als onderdeel van Operadagen Rotterdam.

Als we vlaggenscheppen zouden benoemen, maken we een rangorde in de twintig aanvragen die geen recht doet aan de afzonderlijke kwaliteiten van de aanvragende instellingen en hun positie ten opzichte van de andere voorzieningen in het culturele ecosysteem in onze regio. Allemaal hebben ze op een of andere manier betekenis voor de cultuur in onze stad en regio. De een internationaal, de ander door het publieksbereik, een derde door de bijdrage aan de beantwoording van regionale maatschappelijke vraagstukken.

Wij zijn bovendien van mening dat we daarmee een uitspraak doen die op dit moment niet passend is, omdat hij vooruitloopt op de advisering door zowel de Rotterdamse Raad voor

Kunst en Cultuur als de landelijke Raad voor Cultuur. We willen de beide adviesraden de volle ruimte geven om onafhankelijk advies over de aanvragen uit te brengen.

Met vriendelijke groet,
mede namens de wethouders Cultuur
in de regio Rotterdam en Dordrecht,

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme
van de gemeente Rotterdam

Piet Sleeking,
Wethouder Ruimtelijke Ordening,
Binnenstad, Cultuur & Toerisme,
Personeel & Organisatie
van de gemeente Dordrecht

